

ГРОШОВІ ПОТОКИ У ФІНАНСОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

CASH FLOWS IN THE FINANCIAL MANAGEMENT OF THE INSURANCE COMPANY

Стаття присвячена обґрунтуванню теоретико-методологічних засад грошових потоків та їх ролі у фінансовому менеджменті страхової компанії. Наголошено, що економічний зміст грошових потоків страховика обумовлений особливостями фінансових відносин у страховому бізнесі, матеріальною основою яких є кругообіг фінансових ресурсів, зумовлений рухом коштів, у грошовій формі. Для визначення дефініції поняття «грошовий потік страхової компанії» визначено його сутнісні ознаки, розкрито зміст грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності страхової компанії. На основі аналізу понять «грошовий потік» підприємства і страховика запропоновано грошовий потік страхової компанії розглядати як безперервний процес руху грошових коштів та їхніх еквівалентів у вигляді їх надходжень та використання (відтоку) за певний проміжок часу у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Визначено характерні особливості грошового потоку страховика. Виділено зовнішні та внутрішні чинники, які на нього впливають. Уточнено класифікацію грошових потоків в страховій компанії.

Ключові слова: грошовий потік, фінансовий потік, грошові кошти, управління грошовими потоками, фінансовий менеджмент страховика, фінансова безпека страховика; фінансові ресурси, фондовий ринок, страхування, страховий портфель.

The article is devoted to the justification of the theoretical and methodological foundations of the cash flows and their role in the financial management of the insurance company. As a result of the analysis of the domestic economic literature, a rather low level of research of the issues and problems related to the cash flow of the insurance company has been revealed. It has been noted that the economic content of the insurer's cash flows is determined by the peculiarities of the financial relations in the insurance business, the material basis of which is the circulation of the financial resources caused by the movement of funds, mainly in the monetary form. It has been emphasized that the effective management of the cash flows is the key to ensuring the financial stability and liquidity of the insurer. In order to determine the definition of the concept "cash flow of the insurance company", its essential features have been defined, the essence and content of the cash flows from the operational, investment and financial activities of the insurance company have been revealed. It has been established that the scientists consider the cash flow from the different points of view: as the net profit; as the difference between the funds received and paid by the enterprise for a certain period (thereby the cash flow is equated with the balance of funds); as cash flows in the form of receipts and payments for a certain period. We believe that the selection of only one approach will be incomplete, and depending on the tasks of financial management, it is advisable to use different approaches to determine the cash flow. It has been established that there is no clear distinction between the concepts of "cash flow" and "financial flow" of the insurance company, and questions regarding their essence remain debatable and require certain clarifications. Based on the analysis of the concept "cash flow of the enterprise" and the systematization of the concept "cash flow of the insurance company", it is proposed to consider the cash flow of the insurance company as the continuous process of cash movement and their equivalents in the form of their receipts and use (outflow) for a certain period in the process of operating, investment and financial activities. The characteristic features of the insurer's cash flow have been determined. The external and internal factors affecting its cash flow have been highlighted. It has been emphasized that in order to ensure effective management of the insurer's cash flows, it is necessary to systematize them according to certain classification features, each of which has practical significance. The classification of cash flows in the insurance company has been clarified.

Key words: cash flow, financial flow, cash, cash flow management, insurer's financial management, financial security of the insurance company, financial resources, stock market, insurance, insurance portfolio.

УДК 368.03:005.915

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure79-16>

Кривошлик Т.Д.

к.е.н., доцент,
професор кафедри банківської справи та страхування,
Київський національний економічний університет імені Вади́ма Гетьмана

Kryvoshlyk Tetyana

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Постановка проблеми. Страхові компанії з метою надання страхового захисту акумулюють значні кошти страхувальників. Тимчасово вільні кошти (страхових резервів та власного капіталу) вони, як провайдери фінансових послуг і фінансові посередники, спрямовують на фінансовий ринок та отримують додаткові доходи. Ефективність діяльності страхової компанії залежить від її здатності акумулювати кошти, безперервності руху коштів та їх ефективного використання. Постійний рух коштів у вигляді надходжень та використання являє собою грошові потоки, які є важливим елементом діяльності страхової компанії, об'єктом бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту, фінансового менеджменту та фінансової

безпеки. Тому наукове вивчення та інтерпретація процесів, пов'язаних з формуванням та використанням грошових потоків страхової компанії, на які впливають специфіка страхової діяльності, ринкова кон'юнктура та законодавчі зміни, набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню теоретичних і практичних аспектів грошових потоків підприємств та методів управління ними присвячено доволі багато праць зарубіжних та вітчизняних учених. Тим часом питання грошових потоків страхових компаній висвітлено недостатньо. Так, окремі аспекти сутності, формування грошових і фінансових потоків, їх систематизації, планування та механізмів управління знайшли

своє висвітлення у роботах вітчизняних учених, серед яких: І.Г. Аберніхіна, О.О. Гаманкова, Г.П. Куліш, О.В. Мурашко, А.А. Супрун, О.О. Терещенко, В.О. Фастунова, І.М. Цуркан. Питаннями фінансового моделювання управління грошовими потоками страхової компанії займався Л.П. Шаповал. Взаємозв'язок та розбіжності фінансового потоку банку та страхової компанії досліджували О.В. Козьменко, О.В. Меренкова, Т.В. Доценко. Методологію класифікації фінансових потоків з метою забезпечення їх ефективного розподілу, групування та систематизації у контексті фінансового управління страховиком досліджувала О.В. Кнейслер. Проте чимало питань теоретичних засад грошових і фінансових потоків страховика залишаються дискусійними і вимагають подальших досліджень. Недостатньо опрацьовані питання управління грошовими потоками страхової компанії, методичних підходів щодо оптимізації грошових потоків та їх контролю.

Постановка завдання. Метою статті є уточнення теоретичних аспектів грошових потоків страхової компанії, розкриття особливостей їх формування, використання, класифікації та ролі у фінансовому менеджменті компанії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діяльність страхової компанії нерозривно пов'язана з рухом грошових коштів. У процесі господарської діяльності усі операції страхової компанії супроводжуються надходженням і витратами коштів. Безперервний процес руху коштів у часі прийнято вважати грошовим потоком. Він є сукупністю розподілених в часі надходжень і виплат грошових коштів.

Економічний зміст грошових потоків страховика обумовлений особливостями цієї сфери підприємницької діяльності і насамперед тим, що предметом діяльності страхової компанії як провайдера фінансових послуг є страхування, тобто надання страхового захисту (страхових послуг) юридичним особам та населенню. Страхування має особливий механізм формування спеціальних грошових резервів з надання страхової захисту, в основі якого лежить принцип трансферу ризику. Виходячи з цього, страхові компанії спочатку залучають грошові ресурси, а вже потім використовують акумульовані кошти, що принципово відрізняє їх від суб'єктів господарювання реального сектору економіки. Надання страхових послуг, як основний напрям діяльності страховика, взаємопов'язаний з іншими видами діяльності, і зокрема, фінансовою та інвестиційною, які мають вторинний характер по відношенню до страхової діяльності. Усі фінансові відносини, які виникають між страховиком та іншими суб'єктами (страхувальниками, страховими посередниками, відокремленими підрозділами, банками та іншими операторами фінансового ринку, засновниками компанії тощо)

характеризуються власними особливостями, а спільним є те, що матеріальною основою усіх цих відносин є кругообіг фінансових ресурсів (власного, залученого і позикового капіталу), які формуються на основі вхідних та вихідних грошових потоків. Отже, реалізація фінансових відносин страховика передбачає організацію руху коштів, які, в основному, виступають у грошовій формі. «Саме рухом грошових коштів супроводжується формування власного капіталу страховиків, починається і закінчується його виробничий цикл, створюються страхові і вільні резерви, здійснюється розміщення та інвестування тимчасово вільних коштів, відбуваються страхові виплати, формується та використовується фінансовий результат» [1].

Поняття «грошовий потік» є агрегованим, що включає до свого складу різні види цих потоків, пов'язані з рухом грошових коштів, які обслуговують фінансово-господарську діяльність страхової компанії, зокрема, операційну, фінансову та інвестиційну. Відповідно у страховому бізнесі виокремлюють грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Операційна діяльність являє собою основну і найбільшу за обсягами діяльність страховика, «яка приносить дохід, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю» [2]. «Сума грошових потоків від операційної діяльності є ключовим показником того, якою мірою операції суб'єкта господарювання генерують грошові кошти, достатні для погашення позик, підтримки операційної потужності суб'єкта господарювання, виплати дивідендів та здійснення нових інвестицій без залучення зовнішніх джерел фінансування» [2]. Основною діяльністю страховика є операції зі страхування та перестрахування, а основним джерелом надходжень від цієї діяльності виступають страхові премії за укладеними договорами страхування.

Інвестиційна діяльність передбачає «придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів» [2]. Зміст інвестиційної діяльності становлять короткострокові фінансові інвестиції, придбання та продаж нематеріальних активів, основних засобів тощо. Відповідно грошові потоки від інвестиційної діяльності пов'язані з придбанням та продажем основних засобів та нематеріальних активів, реалізації та придбання фінансових інвестицій тощо.

Фінансова діяльність «спричиняє зміни розміру та складу вкладеного капіталу та запозичень суб'єкта господарювання» [2]. Рух грошових коштів у результаті фінансової діяльності страховика призводить до змін у певних статтях пасиву балансу (зокрема, у розділах «Власний капітал», «Довгострокові зобов'язання і забезпечення»,

«Поточні зобов'язання і забезпечення»). Групування та склад грошових потоків страховика від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності представлено у табл. 1.

Аналіз грошового потоку страхової компанії свідчить, що «він умовно складається з двох частин, одна з яких описує результативну частину діяльності страхової компанії – фінансовий результат від різних видів діяльності за певний період, а друга відображає зміну капіталу та зобов'язань протягом того ж періоду. Значна частка грошового потоку страхової компанії йде на формування страхових резервів ... Вкладення коштів страхових резервів дає можливість страховику отримувати інвестиційний дохід, який можна розглядати і як додатковий дохід для компанії, і як додаткові фінансові ресурси для забезпечення майбутніх страхових зобов'язань» [3, с. 236].

Управління грошовими потоками є важливою складовою фінансового менеджменту. У літературних джерелах з фінансового менеджменту багато уваги зосереджено на визначенні поняття «грошові потоки» підприємств. Водночас, незважаючи на численні праці вітчизняних учених щодо проблем теоретичних засад грошових потоків страхової компанії, питання визначення цього поняття залишається недостатньо опрацьованим. Аналіз економічної літератури свідчить, що учені по-різному трактують поняття «грошові потоки» підприємства та страхової компанії, їх судження не містять одностайності (табл. 2). Загальновизнаного визначення понять «грошові потоки підприємства» та «грошові потоки страхової компанії» досі не вироблено.

Грошові потоки учені розглядають з різних точок зору, залежно від завдань аналізу фінансів підприємств або страхової компанії. Це пов'язано з тим, що «вжитий відокремлено і без певних характеристик цей термін не має значного змістовного навантаження» [9]. На наш погляд, виокремлення тільки одного підходу буде неповним і на практиці для підприємств, і зокрема, страхових компаній доцільно застосовувати різні підходи до визначення поняття «грошових потоків». Так, наприклад, Баранов А.Л. вважає, що «доцільно розглядати з метою визначення вартості власного капіталу страхової компанії грошовий потік від страхового бізнесу загалом, не розбиваючи його за видами діяльності» і «тлумачити його як сальдо грошових надходжень та відтоків страхової компанії за конкретний проміжок часу» [3, с. 235].

Отже, можна виділити кілька основних підходів до визначення поняття «грошовий потік», зокрема, його розглядають як:

- чистий прибуток;
- різниця між отриманими і виплаченими підприємством грошовими коштами за певний період часу (тим самим грошовий потік ототожнюється з залишком грошових коштів);
- рух грошових коштів у вигляді надходжень і виплат за певний період часу.

Зважаючи на те, що слово «потік» – означає «рух», грошовий потік розглядається як рух грошових коштів, а саме їх надходження та використання (відток). Тим самим, поняття «грошовий потік» характеризує рух капіталу та оборот окремих фінансових інструментів.

Таблиця 1

Грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності страхової компанії

Грошові потоки за видами діяльності страхової компанії		
Надходження грошових коштів		Вибуття грошових коштів
<ul style="list-style-type: none"> – страхові премії; – від операцій перестраховування; – комісійні винагороди за передачу ризиків у перестраховування; – частки страхових виплат, компенсовані перестраховиками; – доходи від операційної оренди активів та інші; 	Операційна діяльність	<ul style="list-style-type: none"> – страхові виплати; – відрахування у централізовані страхові резервні фонди МТСБУ; – розрахунки, пов'язані з укладенням та пролонгацією договорів страхування і перестраховування; – розрахунки із урегулюванням страхових випадків; – сплата адміністративних витрат та інші;
<ul style="list-style-type: none"> – від операційних курсових різниць; – відшкодування раніше списаних активів; – інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю; 	Інвестиційна діяльність	<ul style="list-style-type: none"> – придбання необоротних активів; – витрати на придбання фінансових інвестицій; – на надання позик іншим особам та інші;
<ul style="list-style-type: none"> – від продажу необоротних активів; – від реалізації фінансових інвестицій; – від отриманих відсотків, дивідендів; – надходження від погашення позик та інші; 	Фінансова діяльність	<ul style="list-style-type: none"> – на викуп власних акцій; – на сплату відсотків, дивідендів; – на погашення позик та інші.

Джерело: розроблено автором

Окремі підходи до визначення поняття «грошові потоки»

Автор	Визначення поняття «грошові потоки»
«Грошові потоки підприємства»	
МсБО № 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2]	– надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів;
А.М. Поддєрьогін [4, с. 57]	– сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами;
Бланк І.А [5, с. 17]	– сукупність розподілених надходжень і виплат грошових коштів за окремими інтервалами періоду часу, що розглядається, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, ризику і ліквідності;
Іфтемчук В.С., Григорьев В.А., Маниліч М.І., Шутак Г.Д. [6]	– чистий прибуток від обігу ліквідних коштів. Розраховується як сума річного приросту, амортизації та зміни поточних відрахувань у резервний фонд;
Верба В.А. [7]	– різниця між кількістю отриманих і витрачених грошей.
«Грошові потоки страхової компанії»	
Мурашко О.В. [8, с. 234]	– розподіл у часі надходжень і виплат грошових коштів, що забезпечують фінансово-господарську діяльність страхової організації;
Баранов А.Л. [3, с. 235]	– сальдо грошових надходжень та відтоків страхової компанії за конкретний проміжок часу.

Джерело: сформовано автором

Аналіз вітчизняної економічної літератури свідчить про використання у теоретичному аспекті поняття «фінансовий потік» підприємства та страхової компанії. Так, на думку Алексєрової Ю.В. фінансовий потік страхової компанії «це сформована за певний проміжок часу зміна обсягу фінансових ресурсів від усіх видів діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна, інша), яка відбувається постійно або з певною періодичністю та забезпечує безперервний кругообіг капіталу» [10].

Пасінович І.І. і Сич О.А. вважають, що фінансовий потік «на мікрорівні – це цілеспрямований рух фінансових ресурсів чи фінансових інструментів у межах певної фінансової схеми, яка є результатом ухваленого управлінського рішення з урахуванням нормативно-правових норм та узгоджується з фінансовою політикою підприємства» [11].

Зауважимо, що між поняттями «грошовий потік» і «фінансовий потік» немає чіткого розмежування, і це призводить до двоїстості розуміння їх сутнісної природи як об'єктів фінансового менеджменту. Крім того, «трактування терміну «фінансовий потік» у зарубіжних роботах привело до неоднозначності терміну, де автори використовують терміни «фінансовий потік» і «грошовий потік» в одному значенні» [12]. Це обумовлено тим, що термін «грошовий потік» бере своє походження із зарубіжної економічної літератури і в перекладі з англійської мови словосполучення «cash flow» означає (cash – гроші, грошова готівка, flow – потік) потік готівки, рух коштів і у зарубіжних працях набуває виразу «грошовий потік», «фінансовий потік», «потік грошових коштів», які сприймаються як синоніми. Крім того, в англійському варіанті виділяють кілька значень поняття «cash flow».

Так, наприклад, у менеджменті підприємства (у динамічному аспекті) «cash flow» розуміють як план майбутнього руху грошових коштів; у статичному аспекті – як кількісне вираження грошових коштів, наявних у конкретний момент часу; для інвестора – це очікуваний у майбутньому дохід від інвестицій.

Отже, питання щодо визначення понять «грошовий потік» і «фінансовий потік» залишаються дискусійними і потребують певних уточнень. Попри те, що на поверхні явищ об'єктивним чинником грошового і фінансового потоків виступають кошти, однак глибинна основа цих потоків визначається видом діяльності підприємства (страхової компанії).

Враховуючи вищезазначене, пропонуємо грошовий потік страхової компанії розглядати як безперервний процес руху грошових коштів та їхніх еквівалентів у вигляді їх надходжень та вибуття (відтоку) за певний проміжок часу у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Важливою властивістю грошового обігу страховика, є ризиковий, імовірний характер руху коштів. Відповідно грошові потоки страхової компанії значною мірою зумовлені імовірнісним характером її зобов'язань (перед страхувальниками, по сплаті податків, перед засновниками тощо). У таких умовах ретельного опрацювання потребує облік внутрішніх грошових потоків і взаємних зовнішніх розрахунків, і тому важливим є план рахунків бухгалтерського та управлінського обліку і правила його застосування.

Грошові потоки страхової компанії, на наш погляд, мають такі особливості:

- сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів та їх еквівалентів, генерованих у процесі операційної (страхової), інвестиційної та фінансової діяльності компанії;
  - надходження формують вхідний (позитивний) грошовий потік, а витрачання – вихідний (від'ємний);
  - чистий рух грошових коштів за звітний період (у бухгалтерському обліку розраховується як різниця між усіма надходженнями та вибуттям грошових коштів);
  - самостійний інструмент управління у фінансовому менеджменті, компонент фінансового аналізу, планування та управління фінансовою безпекою компанії;
  - інструмент фінансових відносин компанії;
  - пов'язані з формуванням та розподілу капіталу (фінансових ресурсів);
  - мають ризиковий, імовірний характер руху коштів;
  - відображують зміни в активах і пасивах компанії;
  - відображають ділову активність, фінансову стійкість та ліквідність компанії;
  - впливають на безперервність діяльності компанії;
  - оцінка надходжень та вибуття грошових коштів, дає можливість визначити обсяг грошових (ліквідних) коштів, які залишаються в розпорядженні компанії на конкретний момент часу;
  - характеристика ринкової діяльності компанії.
- На грошові потоки страхової компанії впливають різні фактори. Так, серед зовнішніх чинників виділимо такі:
- кон'юнктура страхового ринку (якщо зростають продажі страхових послуг, то збільшується грошовий потік);

- кон'юнктура фондового ринку (визначає можливість формування грошового потоку за рахунок емісії акцій або інших інструментів капіталу);
- система оподаткування (податки становлять значну частку вихідного грошового потоку);
- кредитування споживачів послуг зі страхування життя (визначає політику управління дебіторської заборгованості);
- доступність фінансового кредиту (проте страховики вкрай рідко вдаються до банківського кредитування);
- курс валют.

До внутрішніх чинників, які впливають на грошові потоки страхової компанії належать такі:

- стадія розвитку компанії (виникнення, становлення, підйом, спад діяльності тощо);
- тривалість діяльності страховика;
- види страхових послуг, які надає страховик;
- запас фінансової міцності;
- фінансовий менталітет засновників, власників та менеджерів компанії.

Грошові потоки страхової компанії є неоднорідними за своїм наповненням. З метою забезпечення ефективного управління грошовими потоками їх варто систематизувати за певними класифікаційними ознаками, зокрема: за видами діяльності; за напрямом руху; за методом визначення обсягу; за формою грошових коштів; за рівнем достатності обсягу; за методом вартісного обчислення у часі; за регулярністю формування в певному періоді (табл. 3).

Класифікація грошових потоків за різними ознаками важлива для їх аналізу. Основною метою аналізу грошових потоків є виявлення рівня достатності коштів, необхідних для стабільної діяльності страхової компанії, визначення джерел надходження, ефективності їх використання

Таблиця 3

Класифікація грошових потоків страхової компанії

Класифікаційна ознака	Види грошових потоків
1. За видами діяльності	– грошовий потік від операційної діяльності; – грошовий потік від інвестиційної діяльності; – грошовий потік від фінансової діяльності.
2. За напрямом руху	– вхідний грошовий потік; – вихідний грошовий потік.
3. За методом визначення обсягу	– валовий грошовий потік; – чистий грошовий потік.
4. За формою грошових коштів	– готівковий грошовий потік; – безготівковий грошовий потік.
5. За рівнем достатності обсягу	– надлишковий грошовий потік; – дефіцитний грошовий потік.
6. За методом вартісного обчислення у часі	– поточний грошовий потік; – майбутній (очікуваний) грошовий потік.
7. За регулярністю формування в певному періоді	– регулярний грошовий потік; – дискретний грошовий потік.

Джерело: сформовано автором

у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Тим самим, аналіз грошових потоків є важливим елементом фінансового менеджменту та фінансової безпеки страхової компанії, оскільки від обсягів та швидкості руху грошового потоку, ефективності управління ним залежать фінансова стійкість та ліквідність компанії.

Висновки з проведеного дослідження. Грошовий потік страхової компанії разом із фінансовими ресурсами, прибутком, чистими активами являють собою комплекс основних складових теорії та практики фінансового менеджменту та фінансової безпеки. У страховій компанії грошовий потік виступає не лише як самостійний об'єкт управління фінансового менеджменту, обумовлений тим, що його обсяг безпосередньо впливає на безперервність ведення бізнесу, фінансову стійкість та результативність, але є й спонукальним мотивом для збереження та нарощування підприємницької діяльності.

У процесі страхової, інвестиційної та фінансової діяльності важливим завданням фінансового менеджера є визначення ступеня ризику. Фактор ризику суттєво впливає на формування грошових потоків і має обов'язково бути врахований ще й андеррайтерами страхової компанії при формуванні страхового портфеля.

Ефективне управління грошовими потоками призводить до фінансової гнучкості компанії, що важливо для: поліпшення оперативного управління з погляду збалансованості надходжень та витрачання коштів; зростання обсягу продажів страхових послуг та мінімізації витрат на їх реалізацію; створення надійної бази для оцінки ризику, ліквідності та ефективності грошових потоків при їх аналізі за видами діяльності. Оптимізація грошових потоків дозволяє забезпечити фінансову стійкість та платоспроможність компанії. Шляхом аналізу грошових потоків і використання ефективних методів управління страховики можуть досягти більш ефективного використання своїх фінансових ресурсів, удосконалити процеси планування та прогнозування грошових потоків, забезпечити стабільність своїх фінансових показників та фінансову безпеку в умовах економічної нестабільності та конкуренції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2007. 328 с.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). Звіт про рух грошових коштів. Міжнародний документ від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення: 11.06.2024)
3. Баранов А.Л. Застосування методу грошових потоків в оцінюванні вартості страхової компанії. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 232–237. URL:

https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-10_0-pages-232_237.pdf (дата звернення: 11.06.2024)

4. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.

5. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. 2-е вид, перероб. і доп. Київ : Ніка-Центр, 2004. 656 с.

6. Генеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність) / за ред. Г.І. Башнянина і В.С. Іфтемічука. Київ : Магнолія плюс, 2004. 688 с.

7. Верба В.А., Загородніх О.А. Проектний аналіз : підручник. Київ : КНЕУ, 2000. 322 с.

8. Страховий менеджмент: підручник / за ред. Осадця С.С. Київ : КНЕУ, 2011. 333 с.

9. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ : КНЕУ, 2005. 592с.

10. Алексєрова Ю.В. Бусько І.М. Фінансові потоки страхової компанії. Двадцять шоста всеукраїнська практично-пізнавальна інтернет-конференція. Наукове мислення. 2024. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/56-dvadtsyat-shosta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/665-finansovi-potoki-strakhovoji-kompaniji>

11. Пасінович І.І., Сич О.А. Сучасні підходи до управління фінансовими потоками суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/56.pdf> (дата звернення: 11.06.2024)

12. Олійник О.О. Грошові і фінансові потоки в системі фінансового менеджменту підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13–14. С. 32–37. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.13-14.32 (дата звернення: 11.06.2024)

REFERENCES:

1. Hamankova O.O. (2007) *Finansy strakhovykh orhanizatsii*, [Finances of insurance organizations]. Kyiv : KNEU, 328 p. (in Ukrainian)
2. Mizhnarodnyj standart bukhghalters'kogo obliku 7 (MSBO 7). Zvit pro rukh ghroshovykh koshtiv. Mizhnarodnyj dokument (2012) [International Accounting Standard 7 (IAS 7). Statement of cash flows. International document dated January 01, 2012]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (accessed June 11, 2024)
3. Baranov A.L. (2019) Zastosuvannia metodu hroshovykh potokiv v otsiniuvanni vartosti strakhovoi kompanii [Applying the Cash Flow Method in Estimating the Value of Insurance Company]. *Biznes Inform – Business inform*, vol. 10, pp. 232–237. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-10_0-pages-232_237.pdf (accessed June 11, 2024)
4. Poddjeryoghin A.M. (2005) *Finansovyj menedzhment* [Financial management]. Kyiv, : KNEU, 536 p. (in Ukrainian)

5. Blank I.O. (2004) *Finansovyj menedzhment* [Financial management], 2nd ed., Kyiv : Nika-Centr, 656 p. (in Ukrainian)
6. Bashnjany Gh.I. and Iftemichuk V.S. (2004) *Gheneza rynkovoji ekonomiky (politekonomija, mikroekonomika, makroekonomika, ekonomichnyj analiz, ekonomika pidprijemstva, menedzhment, marketyng, finansy, banky, investyciji, birzhova dijalnistj* [Genesis of market economy (political economy, microeconomics, macroeconomics, economic analysis, business economics, management, marketing, finance, banks, investments, stock exchange activities)]. Kyiv : Maghnolija pljus, 688 p. (in Ukrainian)
7. Verba V.A. and Zaghorodnikh O.A. (2000) *Proektnyj analiz : pidruchnyk* [Project analysis]. Kyiv : KNEU, 322 p. (in Ukrainian)
8. Osadecj S.S. (Ed.). (2011) *Strakhovyj menedzhment* [Insurance management]. Kyiv : KNEU, 333 p. (in Ukrainian)
9. Bilyk M.D., Pavlovsjka O.V, Prytuljak N.M. and Nevmerzhyckja N.Ju. (2005) *Finansovyj analiz* [Financial analysis]. Kyiv : KNEU, 2005. 592 p. (in Ukrainian)
10. Alekserova Ju.V. and Busjko I.M. (2024) *Finansovi potoky strakhovoji kompaniji* [Financial flows of the insurance company]. Dvadctjatj shosta vseukrajinsjka praktychno-piznavaljna internet-konferencija. Naukove myslennja. Available at: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/56-dvadtsyat-shosta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/665-finansovi-potoki-strakhovoji-kompaniji>
11. Pasinovyh I.I. and Sych O.A. (2020) *Suchasni pidkhody do upravlinnja finansovymy potokamy sub'ektiv ghospodarjuvannja* [Modern approaches to the management of financial flows of business entities]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, vol. 8. Available at: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/56.pdf> (accessed June 11, 2024)
12. Oliynik O.O. (2021) *Ghroshovi i finansovi potoky v systemi finansovogho menedzhmentu pidprijemstv* [Cash and financial flows in the system of financial management of enterprises]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, vol. 13–14, pp. 32–37. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.13-14.32 (accessed June 11, 2024)